

KESKI-POHJANMAAN LIITTO
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

Keski-Pohjanmaan liiton toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2026–2028

Maakuntahallitus 20.10.2025
Maakuntavaltuusto 27.11.2025

SISÄLLYSLUETTELO

1	MISSIO, ARVOT JA STRATEGISET TAVOITTEET SUUNNITTELUKAUDELLE 2026 - 2028	3
1.1	STRATEGINEN VISIO, MISSIO, ARVOT JA TOIMINTAA OHJAAVAT PERIAATTEET	3
1.2	TALOUDEN KEHITYS JA NÄKYMÄ TULEVAISUUTEEN	4
1.3	STRATEGISET TAVOITTEET SUUNNITTELUKAUDELLE 2026–2028	7
2	TOIMINTAYMPÄRISTÖ, AVAINTEHTÄVÄT JA RESURSSIT	9
2.1	TOIMINTAYMPÄRISTÖ	9
2.2	KESKI-POHJANMAAN LIITON AVAINTEHTÄVÄT, MITTARIT JA TAVOITEARVOT	10
2.3	HENKILÖSTÖRESURSSIT	14
2.4	TALOUDELLISET RESURSSIT	15
3	KEHITTÄMINEN JA PARANTAMINEN	15
3.1	MAAKUNNAN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN	15
3.2	KESKI-POHJANMAAN LIITON TOIMINNAN PARANTAMINEN	17
4	TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA VUOSILLE 2026–2028	18
4.1	YLEISPERUSTELUT	18
4.2	TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA	18
4.3	KESKI-POHJANMAAN LIITON TALOUSARVIO VUODELLE 2026	19
4.3.1	<i>Talousarvio</i>	19
4.3.2	<i>Luottamushenkilöhallinto</i>	19
4.3.3	<i>Toimintatuotot</i>	20
4.3.4	<i>Toimintakulut</i>	21
4.3.5	<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	21
4.3.6	<i>Liiton omat hankkeet</i>	21
4.3.7	<i>Tuloslaskelmaosa</i>	21
5	TULOSALUEIDEN TOIMINTA	25
5.1	ALUEKEHITYKSEN SUUNNITTELU JA OHJAUS	25
5.2	ALUEKEHITTÄMINEN JA RAKENNERAHASTO-OHJELMAN TOIMEENPANO	26
5.3	ALUESUUNNITTELU, MAAKUNTAKAAVOITUS JA MERIALUESUUNNITTELU	27
5.4	KANSAINVÄLISYYS JA EU-EDUNVALVONTA	27
5.5	KULTTUURI JA OSALLISUUS	28
5.6	EDUNVALVONTA JA SIDOSRYHMÄYHTEISTYÖ	29
5.7	VIESTINTÄ JA TIEDOTTAMINEN	29
5.8	ENNAKOINTI- JA TILASTOTEHTÄVÄT	30
5.9	ERITYISET KEHITTÄMISTEHTÄVÄT	30
6	KONSERNIYHTIÖT	31

1 MISSIO, ARVOT JA STRATEGISET TAVOITTEET SUUNNITTELUKAUDELLE 2026 - 2028

1.1 Strateginen visio, missio, arvot ja toimintaa ohjaavat periaatteet

Keski-Pohjanmaan maakunnan menestys perustuu kestävän kasvun ja tuottavuuden, hyvän työllisyyden, hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden edellytysten turvaamiseen ja kehittämiseen.

Vuoden 2026 alussa voimaan astuvat Keski-Pohjanmaan maakuntastrategia 2050 ja maakuntaohjelma 2026–2029 linjaavat tärkeimmät maakunnalliset kehittämistoimet seuraavan neljän vuoden toimintakaudelle. Vuosi 2026 on maakuntaohjelma 2026-2029 ensimmäinen toimeenpanon vuosi.

Maakuntastrategia 2050 ja maakuntaohjelma 2026-2029 ovat rakennettu yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa verkostotyöskentelyn periaatteella. Tuloksena on vahva ja eteenpäin suuntaava maakuntastrategia sekä maakuntaohjelma, joissa visiona ja päätavoitteena on *Hyvinvoinnin, tuottavuuden ja kasvun maakunta*. Maakunnallisia kehittämistoimenpiteitä toteutetaan kolmen kehittämisteeman kautta: *Hyvinvoiva asukas ja yhteisö, kestävä elinympäristö ja monipuoliset elinkeinot*. Poikkileikkaavina kehittämisteemoina ovat *saavutettavuus, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta, kansainvälisyys sekä uutena teemana kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus*. Poikkileikkaavat kehittämisteemat mahdollistavat maakuntastrategian ja -ohjelman tavoitteiden ja kokonaisvision toteuttamisen jokaisessa kolmessa kehittämispainotuksessa.

Keski-Pohjanmaan maakunnan hyvinvointi ja kasvu perustuvat vahvaan yhteistyön perinteeseen maakunnassa sekä tiiviiseen yhteistyöhön naapurimaakuntien ja valtiotoimijoiden kanssa. Yhdessä tekemisen meininki, vahva yhteisöllisyys ja toisista huolehtiminen sekä vetovoimaisen työn, elinkeinon ja toimintaympäristön kehittyminen alueella ohjaavat maakunnan elinvoiman kehittämistä. Keskipohjalainen identiteetti, rikas kulttuuriperinne ja runsas kulttuuri- ja taidetarjonta kokoavat ihmiset ja yhteisöt yhteisten tavoitteiden taakse.

Keski-Pohjanmaan maakunnan elinvoimaisuus on vahvasti riippuvainen koko maakunnan vetovoimasta ja pitovoimasta. Kasvua ja elinvoimaa maakuntaan luovat uudistumiskykyiset, innovatiiviset ja vetovoimaiset yritykset ja teollisuus sekä niiden tarvitsema osaaminen sekä kilpailukykyinen, monipuolinen ja kansainvälinen koulutus, yhteistyöverkostot ja älykäs erikoistuminen, vahvana veturina keskuskaupunki Kokkola ja sen alueelle sijoittunut suurteollisuus.

Meneillään oleva energiamurros, suurinvestoinnit, maakunnassa toimivat pienet ja keskisuuret yritykset sekä koko maakunnan elinvoimainen alkutuotanto luovat vahvan perustan maakunnan elinvoimaisuuden vahvistumiselle vuoteen 2030 mennessä. Maakunnan uusia tunnistettuja ja elinvoimaa kasvattavia menestystekijöitä ovat puhtaan siirtymän ja energiamurroksen hankkeet, jotka kiihdyttävät maakunnan aluetaloutta ja luovat poikkeuksellisen kasvun mahdollisuudet koko maakuntaan.

Euroopan omavaraisuutta vahvistava kriittisten mineraalien tuotanto sekä vihreän siirtymän edistäminen ja siinä profiloituminen ovat koko maakunnan tavoite. Suurinvestoinnit on kyettävä jalkauttamaan maakuntaan vahvalla rajat ylittävällä yhteistyöllä ja yhteiseen tavoitteeseen sitoutuen. Maakunnan pienten ja keskisuurten yritysten sekä teollisuuden menestyminen ja näkyvissä olevat suurinvestoinnit tuottavat alueelle työpaikkoja ja elinvoimaa, jotka tulee kyetä kanavoimaan alueen asukkaiden hyväksi monipuolisten palveluiden kautta.

1.2 Talouden kehitys ja näkyvä tulevaisuuteen

Maailmantaloudessa vuosien 2026 – 2028 tulevaisuuden kuvaan liittyy useita epävarmuustekijöitä. Maailmantalouden epävakauden arvioidaan vähentyvän vuonna 2026 Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen solmimien tullisopimusten myötä. Tämän seurauksena ennusteet ensi vuoden maailmantaloudentilasta ovat jonkin verran odotuksia myönteisempiä. Tästä huolimatta epävarmuus on edelleen merkittävää. Epävarmuus ja aiempaa selvästi korkeammat Yhdysvaltojen tullit jarruttavat reaalityulojen nousun ja investointien aikaan saamaa kasvua.

Suomen talous toipuu vuonna 2026 edelleen hitaasti, mutta merkkejä vauhdikkaammasta kasvusta on näkyvissä. Viennin kasvua heikentää selvästi Yhdysvaltojen kauppapolitiikka ja euron vahvistuminen, mutta sitä tukee euroalueen toipuminen. Tuonti kasvaa vientä nopeammin, sillä Suomessa kysynnän kasvu perustuu investointeihin, joissa käytetään merkittävä määrä tuontipanoksia.

Talouden epävarmuus on toistaiseksi ohjannut kotitalouksien lisätuloja enemmän säästämiseen kuin kulutukseen. Puolustukseen ja turvallisuuteen liittyvien hankkeiden määrän ennakoitaan kasvavan ensi vuonna merkittävästi siihen kansallisesti käytettävän 300 miljoonan euron lisäkohdennuksen seurauksena. Vuonna 2026 bruttokansantuote (bkt) kasvaa 1,4 prosenttia ja 1,7 prosenttia vuonna 2027.

Vuonna 2026 inflaatio jatkaa hidastumistaan, ja hintojen nousu pysyy maltillisena. Inflaatiota on hidastanut ennen muuta energian ja omistusasumisen hintojen lasku. Kuluttajahintaindeksin mukaan hintojen nousu olisi jo lähes pysähtynyt. Tämä johtuu kuitenkin asuntoluottojen korkojen laskusta. Pohjainflaatio on yli kahden prosentin ja pitkästä ajasta nopeampaa kuin euroalueella keskimäärin.

Vuonna 2026 käytettävissä olevien reaalityulojen kasvu nopeutuu työllisyystilanteen parantuessa hiljalleen ja ansiotuloverotuksen keventyessä. Työllisten määrä kasvaa ja työttömyys laskee 9,0 prosenttiin. Myös vuonna 2027 työllisyyden kasvu jatkuu ja työllisyysaste (20–64-vuotiaat) nousee 77,3 prosenttiin. Ostovoiman kasvusta huolimatta kulutus ei merkittävästi kasva. Heikko työllisyystilanteen näkyminen, epävarmuus ja vaatimaton luottamus talouteen saavat kotitaloudet edelleen säästämään kuluttamisen sijaan.

Asuntorakentaminen elpyy hitaasti, sillä tehtyjen kauppojen määrän noususta huolimatta asuntomarkkinat eivät ole vielä toipuneet normaalitasolle. Asuntoja rakennetaan tällä hetkellä selvästi alle pidemmän aikavälin tarpeen. Kun rakentaminen alkaa tulevina vuosina elpyä, se luo talouteen kasvua.

Vaisun talouden kehityksen vuoksi verotulot kasvavat hitaasti. Menojen kasvu maltillistuu hidastuvan inflaation ja sopeutustoimien ansiosta, joskin korkomenot ja puolustusmenot kasvavat edelleen voimakkaasti. Kiihtyvä talouskasvu ja sopeutustoimet kohentavat julkisyhteisöjen taloutta, ja alijäämä on 3,6 prosenttia suhteessa bkt:hen. Alijäämä asettuu 3,1 prosenttiin suhteessa bkt:hen vuonna 2029.

Julkisyhteisöt ovat ensi vuonna edelleen syvässä rakenteellisessa epätasapainossa, ja julkisen talouden kestävyysvaje on noin 2 prosenttia suhteessa bkt:hen eli noin 7 miljardia euroa vuoden 2029 tasolla. Suomen lähihistoriaan nähden reipaskaan talouskasvu ei kykene vakauttamaan velkaa pidempiaikaisesti saatikka kääntämään sitä alenevalle uralle suhteessa bkt:hen. Ennusteessa velkasuhde vakiintuu hetkellisesti vuonna 2027 ja kääntyy sen jälkeen välittömästi uudestaan kasvuun. Velkaantumista ei saada hallintaan, jos valtionhallinnon ja paikallishallinnon rahoitusta ei saada lähemmäksi tasapainoa. Vuonna 2029 valtionhallinto ja paikallishallinto ovat edelleen yhteensä yli 14 miljardia euroa alijäämäisiä, mikä luo mittavan tarpeen ottaa uutta velkaa. Pitkällä aikavälillä Suomen talouskehityksen taantuma heikentää myös kuntien toimintakykyä, ja hintojen sekä henkilöstökulujen nousu lisäävät kuntatalouden menoja.

Kuntatalouden ennuste vuodelle 2026 näyttää edelleen hyvin haastavalta ja ennusteiden mukaan kuntien talous heikkenee edelleen merkittävästi. Yleinen talouden heikko suhdannetilanne vaikuttaa kuntien verokertymään, ja toisaalta kuntien menot kasvavat henkilöstökustannusten nousun, työttömyyden kasvun ja investointitarpeiden vuoksi. Kuntien väliset erot tulo- ja menokehityksessä ovat kuitenkin merkittäviä. Kuntien toimintakuluja kasvattavat muun muassa kunta-alalle sovitut palkankorotukset ja vuoden 2025 alusta voimaan tullut TE-palvelu-uudistus, jossa laajennettiin kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista. Vaikka verotulojen odotetaan kasvavan selvästi vuonna 2026 suhdannetilanteen kohentuessa, kuntatalouden tulojen kehitystä hidastavat valtionapuihin kohdennetut vähennykset.

Tulojen ja menojen epätasapaino edellyttää kuntien omien sopeutustoimien jatkamista. Tulojen ja menojen välinen epäsuhta keskittyy erityisesti pieniin, alle 5 000 asukkaan kuntiin, joita Keski-Pohjanmaalla on pääosin. Pienempien kuntien kunnallisveroprosentit ovat pääsääntöisesti jo nykyisin korkeampia kuin suuremmilla kunnilla samalla kun niiden kunnallisveroprosenttien asukaskohtaiset yksikkötuotot ovat usein keskimääräistä matalampia.

Kuntien ongelma on koko julkisen talouden ongelma. Ratkaisut on löydettävä palvelutuotantoa ja hallintoa kehittämällä, uusien mahdollisuuksien, kuten keinoälyn hyödyntämisestä sekä pääomakustannusten hillinnän kautta. Keskeistä onkin, että Keski-Pohjanmaan maakunnan kaltaisten harvaan

asuttujen kuntien tulostointakykyyn liittyvät haasteet otetaan huomioon kehittyvässä valtiosuusjärjestelmässä.

Keski-Pohjanmaalla talouden haasteista huolimatta suunnittelukaudella 2026–2028 työllisyyden ennustetaan jatkavan kasvua, mikäli valmisteilla olevat suurinvestoinnit saadaan toteutukseen vuoteen 2030 mennessä. Suuinvestoinnit vahvistavat myös pk-sektorien toimintaa lisääntyneinä alihankintaketjuina ja tilauskantana. Puolustukseen ja turvallisuuteen liittyvät investoinnit ja puolustusteollisuuden vahvistaminen luovat uusia kasvun mahdollisuuksia yrityksille vihreän siirtymän hankkeiden ohella.

Lähitulevaisuuden keskeinen tavoite on huolehtia edelleen osaavan työvoiman saatavuuden turvaamisesta maakunnassamme, jotta maakunnan eri elinkeinoilla on mahdollisuus kehittyä ja tehdä tarvittavia rakenteellisia muutoksia muuttuneessa maailmantilanteessa. Työvoimareservin kasvattamisessa korostuvat toimenpiteet, joilla vahvistetaan maakunnan veto- ja pitovoimaisuutta. Maakunnan myönteisen julkisuus- ja kehityskuvan lisäksi tarvitaan toimenpiteitä, joilla vastataan kasvaviin maakuntaan muuttoa harkitsevien ja muuttavien odotuksiin toimivista palveluista, hyvästä asumisesta ja tarjolla olevista harrastemahdollisuuksista. Palvelurakenteen tulee olla maakunnassamme toimivia, tarjolla tulee olla monipuolisia harrastusmahdollisuuksia sekä kulttuuri- ja taidepalveluja.

Suunnittelukaudella 2026–2028 korostuvat maakunnassa toimet, jotka tukevat arvonmuodostusta taloudessa sekä vaikuttavuutta ja tehokkuutta maakunnallisessa tuotannossa sekä toimet, jotka tukevat työvoiman saatavuutta, oppimista, osaamista, investointeja, tuottavuutta ja kilpailukykyä. Yhteiskunnan ja maakunnan voimavaroja pitää pyrkiä kasvattamaan ja ne pitää pyrkiä saamaan aiempaa laajempaan ja tehokkaampaan käyttöön.

Keski-Pohjanmaan maakunta on monessakin mielessä sekä pohjoisten maakuntien että eteläisten, mutta myös itäisten maakuntien taitepisteessä. Keski-Pohjanmaan hyvinvoinnin ja kasvun rakentaminen perustuukin vahvaan yhteistyön perinteeseen pohjoisten, itäisten ja eteläisten naapurimaakuntien kesken, vahvaan maakunnalliseen kuntayhteistyöhön, tiiviiseen kanssakäymiseen ja yhdessä tekemiseen eri alojen toimijoiden kanssa sekä vahvaan yhteisöllisyyteen ja toisista huolehtimiseen. Vahvalla ja maakunnan kehitystavoitteisiin nojautuvalla yhteistyöllä on mahdollista luoda uutta ja tukea maakuntamme kehittymistä tiukentuvista taloudellisista näkyistä huolimatta.

Maakunnan turkiselinkeinon vaikeudet heijastuvat maakunnan kuntiin heikentäen kuntien toimivuutta ja kehitystä. Myös asuinrakentamisen vaikeasta tilanteesta voi suunnittelukaudella aiheutua maakunnan talorakentamiselle pidempiaikaisia ongelmia. Näkyvissä olevat suurinvestoinnit luovat maakuntaan runsaasti uusia työpaikkoja, joihin on kyettävä vastaamaan kunnissa myös riittävällä asuntotuotannolla.

Maakunnan väestön ikääntyminen ja erityisesti yli 75-vuotiaiden määrän voimakas kasvu kasvattaa maakunnan pitkäaikaishoiva- ja terveydenhoitomenoja. Yhteinen tavoitteemme on, että maakunnan asukkaat

voivat olla tyytyväisiä asuin- ja elinympäristöönsä. Vain tätä kautta voimme vahvistaa maakuntamme olemassaoloa ja luoda vetovoimaa nuorten perheiden ja ikäryhmien paluumuutolle.

1.3 Strategiset tavoitteet suunnittelukaudelle 2026–2028

Suunnittelukaudella 2026–2028 Keski-Pohjanmaan liiton toiminnan painopiste on vahvasti maakunnan edunvalvonnassa, vuonna 2025 hyväksytyt maakuntaohjelman 2026-2029 toimeenpanossa sekä EU:n ohjelmakauden 2021–2027 hankkeiden täysipainoisessa toimeenpanossa. Maakunnan positiivista rakennemuutosta edistetään edelleen täysimääräisesti hallitusohjelman 2023-2027 linjausten perusteella ja maakunnan elinvoimaa vahvistaen.

Maakunnan kehittäminen perustuu ennakoivaan ja tulevaisuuden kasvua luovaan kehittämiseen, joka perustuu maakunnan tunnistettuihin menestystekijöihin ja vetovoimaisuuteen.

Suunnittelukaudella 2026-2028 turvallisuuden ja huoltovarmuuden kehittämistarpeet ja vaikutukset maakunnan aluekehittämiseen, elinkeinoelämän toimintakykyyn ja huoltovarmuuden edistämiseen otetaan huomioon kaikessa suunnittelussa ja toimeenpanossa. Pk-yritysten kyvykkyyttä tuetaan olla mukana ja osallistua eurooppalaisessa puolustusvälinemarkkinassa Kaksoiskäyttöisyyden vaatimukset otetaan huomioon liikenteen ja logistiikkayhteyksien kehittämisessä.

Suunnittelukaudella 2026–2028 jatketaan maakunnassa vahvaa yhteistyön perinnettä ja rakennetaan yhteistyösidosia niillä alueilla ja niihin toimijoihin, joiden toiminta tukee maakunnan yhteistyötarpeita tai ovat maakunnan toiminnan kannalta keskiössä.

Syksyllä 2024 käynnistettiin valtioneuvoston aluekehittämispäätökseen perustuva ja vuoden 2025 loppuun ulottuva vahva suunnittelujakso, jossa tuotetaan maakunnalle vuoteen 2050 ulottuva strateginen suunnitelma sekä maakunnan kehittämissuunnitelma vuosille 2026–2029. Maakuntaohjelman toimeenpanoa toteutetaan kaksivuotisilla tuottavuus- ja kasvuohjelmilla. Lisäksi maakuntaohjelmaa tukevien toimialastrategioiden valmistelu saatetaan loppuun kesäkuu 2026 mennessä.

Suunnittelukaudella 2026-2028 maakunnan elinvoimaisuuden edistäminen on edunvalvonnan ja vaikuttamisen sekä aluesuunnittelun lisäksi yksi keskeisimpiä maakunnallisia tehtäviä. Vahvistuva maakunnallinen elinvoima tukee kuntia ja mahdollistaa niiden keskittymisen niille lainsäädännöllä määrätyistä tehtävistä ja luo uusia mahdollisuuksia elinvoiman edistämiseen. Maakunnallisella elinvoimaprozessilla tuetaan kuntien elinvoimaisuuden kehittymistä, lisätään maakunnallista innovaatiokyvykkyyttä ja kasvua sekä mahdollistetaan kansainvälisyyden ja rajat ylittävän merellisen yhteistyön kehittyminen maakuntaa laajemmin.

Keski-Pohjanmaan liiton välittävän toimielimen tehtävät hoidetaan suunnittelukaudella lainsäädäntöä noudattaen, täsmällisesti ja kehittämistavoitteiden laatu turvaten. Aluekehittämisrahoitus suunnataan maakunnan ydinkehittämisalueille ja sellaisiin hankkeisiin, josta on odotettavissa konkreettista tulosta maakunnan kehittämiseen. Johtopäätökset ohjelmakaudella rahoitettujen hankkeiden tuloksellisuudesta otetaan huomioon maakuntaohjelman 2026-2029 toimeenpanossa ja rahoitettavaksi esitettävien hankkeiden valinnoissa.

Keski-Pohjanmaan elinvoimaisuus ja kasvu edellyttävät toimivien logististen yhteyksien kehittämistä, saavutettavuuden ollessa yksi tärkeimpiä maakunnan kilpailuetuja. Suunnittelukaudella 2026–2028 käynnistetään voimakas maakunnan alueellisen liikennejärjestelmän kehitystyö vuonna 2025 hyväksyttävän alueellisen liikennejärjestelmäsuunnitelman linjausten mukaisesti.

Raideliikenteessä keskeisenä kehittämistavoitteena on Helsinki –Tampere–Seinäjoki – Kokkola – Oulu rataosuuden henkilö- ja tavaraliikenteen kehittämisen edistäminen, Kokkolan seudun elinkeinoelämän tavarakuljetusten parantaminen sekä Kokkola – Ylivieska - Iisalmi rataosuuden raidehankkeen rahoituksen edistäminen mahdollistamaan katkeamattoman kaksoisraideliikenneverkon muodostuminen Kokkolan ratapihalta satamaan.

Alueellisen tiestön parantaminen säilyy yhtenä keskeisenä maakunnallisena edunvalvonnan ja kehittämisen tehtävänä. Myös maakunnan lentoliikenteen turvaaminen säilyy keskeisenä maakunnan liiton kärkihankkeena, tavoitteena turvata maakunnan asukkaiden, elinkeinojen ja julkisen hallinnon tarvitsema kansainvälinen saavutettavuus. Suunnittelutyötä ja varautumista markkinaehtoisien sähkö- ja vetylentoliikennetoiminnan käynnistämiseen lähivuosina jatketaan.

Suunnittelukaudella 2026–2028 saatetaan loppuun 6. vaihemaakuntakaavan valmistelutyö. Tämä edellyttää hyvää projektinhallintaa, yhteistyötä kuntien kanssa sekä tavoitteellista työskentelyä ja sitoutumista kaikilta mukana olevilta tahoilta. Keski-Pohjanmaan maakunta osallistuu valtakunnalliseen merialuesuunnitteluun välttämättömällä tasolla osana maakunnan muuta aluesuunnittelua.

Keskipohtjalainen identiteetti ja rikas kulttuuriperinne kokoavat ihmiset ja yhteisöt yhteisten tavoitteiden taakse. Suunnittelukaudella 2026–2028 Keski-Pohjanmaan liitto jatkaa Keski-Pohjanmaan rikkaan ja elävän kulttuuriperinnön ylläpitoa ja tukee kuntia niiden kulttuurityössä. Samalla luodaan edellytyksiä paikallisen ja alueellisen elinvoiman kehittymisille ja sitä tukevalle luovan kulttuurin toiminnalle. Keski-Pohjanmaan liitto tukee pyrkimyksiä luoda ja kehittää uusia toimintalinjoja sekä tapoja elävän kulttuuriperinnän jalkauttamiseksi osaksi yksittäisen asukkaiden hyvinvointia sekä myös toimintamallien kehittämistä Keski-Pohjanmaan maakunnan identiteetin, yhteisöllisyyden ja elinkeinojen vahvistamiseksi.

Suunnittelukaudella 2026–2028 jatketaan työtä keskipohjalaisen maakunnallisen identiteetin vahvistamiseksi, me-hengen edistämiseksi sekä kulttuurielämän, taiteiden ja luovien alojen kehittämiseksi.

Keski-Pohjanmaan maakunta on vireä yhdistys-, kulttuuri- ja liikuntamaakunta. Suunnittelukaudella 2026–2028 jatketaan yhteistyötä alueen vahvan ja aktiivisen järjestökentän kanssa, joka samalla mahdollistaa kotitalouksien ja ihmisten mukaan tulon vaikuttamaan vahvemmin maakunnan kehittämistoimintaan.

Tavoitteena on kytkeä järjestökenttä entistä vahvemmin maakunnan suunnittelutyöhön vaikuttamismahdollisuuksien lisäämiseksi. Keski-Pohjanmaan järjestöstrategia valmistuu kesään 2026 mennessä.

Keski-Pohjanmaan liiton toimintaa kehitetään suunnittelukaudella 2026-2028 edelleen. Liiton tulot ja menot pysytetään nykyisellä tasolla. Hintojen nousun vaikutukset ja muu, lähinnä palvelujen ostoista aiheutuva kustannustason nousu hallitaan pitämällä muu toiminta maltillisena ja vain välttämättömiin tarpeisiin perustuvana. Vuoden 2026 kuntien maksuosuudet ovat yhteensä 1 699 641 euroa maakunnan liiton toimintatuottojen ollessa yhteensä 1 843 500 ja toimintakulujen 1 853 433 euroa. Vuoden 2026 talousarvio ei sisällä investointeja.

Keski-Pohjanmaan liiton tavoitteiden toteutumista tukee hyvinvoiva ja ammattitaitoinen henkilöstö. Henkilöstön uudistumisen seurauksena liiton henkilöstössä on paljon uutta osaamista, joka tulee kyetä jalkauttamaan täysimääräisesti liiton toiminnan tueksi. Liiton henkilöstömäärä ylläpidetään nykytasolla ja uusia hankkeita käynnistetään vain erittäin perustelluista syistä.

Vuonna 2026 jatketaan liiton henkilöstön voimaannuttamista ja osaamisen kehittämistä tarkoituksenmukaisella tasolla osana työyhteisön hyvinvoinnin kehittämistä. Henkilöstötavoitteiden toteutumista tukee huolella valmisteltu henkilöstön käyttö- ja kehittämissuunnitelma, jossa samalla osoitetaan henkilöstöjohtamisen kehittämisen painopistealueet suunnittelukaudella 2026–2026. Henkilöstön täydennyskoulutuksessa keskitytään vuonna 2026 lakisääteisten koulutusvelvoitteiden toteuttamiseen, rakennerahasto-ohjelmakauden 2021–2027 vaatimaan hallinnolliseen koulutukseen sekä EURA2021 käyttökoulutukseen osallistumisen jatkaminen sekä tulevaisuuden hallintaan tähtäävän osaamisen edelleen kehittäminen.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ, AVAINTEHTÄVÄT JA RESURSSIT

2.1 Toimintaympäristö

Keski-Pohjanmaan liiton varsinaisia jäsenkuntia on vuoden 2026 alussa kahdeksan (8) ja edunvalvontaan osallistuvia osajäsenkuntia kolme (3). Vuoden 2023 lopussa kaikkien jäsenkuntien asukasmäärä oli yhteensä 78 113 asukasta, joista täysjäsenkuntien asukasmäärä oli 67 723 asukasta.

Osajäsenet ovat mukana liiton edunvalvontatyössä sekä alueen vetovoimaisuuden edistämiseen liittyvissä tapahtumissa. Lakisääteiseen toimintaan liittyvissä tehtävissä, kuten alueiden kehittämislain mukaiseen ohjelmatyöhön sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen kaavoitustyöhön ja kustannuksiin osallistuvat vain varsinaiset jäsenkunnat.

2.2 Keski-Pohjanmaan liiton avaintehtävät, mittarit ja tavoitearvot

Keski-Pohjanmaan liiton tavoitteiden toteutumista seurataan neljännesvuosittain laadullisin raportein, suunnittelukaudelle vahvistetuin mittarein ja niihin perustuvien tavoitearvoin. Mittaristoa tarkennetaan tarvittaessa suunnittelukauden aikana.

Maakuntajohtaja vastaa liiton tehtävien toteuttamisesta. Suunnittelujohtaja, elinvoimajohtaja ja hallintojohtaja vastaavat vastuulleen määritettyjen tulostavoitteiden toteutumisesta. Yksilöidyt tehtävät ja tavoitteet käsitellään henkilöstön vuoden 2026 kehittämiskeskusteluissa ja asetetaan henkilöstölle tehtäviksi.

Tavoite 1: Hyödynnetään täysimääräisesti eri yhteistyömahdollisuudet EU:n komission ja parlamentin edustajien sekä kansallisten verkostojen kanssa maakunnan edunvalvonnassa ja vaikuttamisessa sekä hyödynnetään eri EU:n ja kansalliset rahoitusinstrumentit Keski-Pohjanmaan maakunnan kehittämisessä.

Vastuuhenkilöt: Elinvoimajohtaja, kehittämisspällikkö, kansainvälistymisen suunnittelija, rahoitus- ja maksatusviranomaisen valmistelijat.

Mittarit:

- EU:n rakennerahastokauden 2021–2027 toimeenpano suunnitellusti.
- Keski-Pohjanmaan liiton rahoittaja ja maksatusviranomaisuuden palvelukykyisyys arvioidaan tasolle 4 (asteikko 1-5).
- Hankkeet ovat toteutettu rakennerahastotoiminnan säännösten ja hyväksytyin rahoitussuunnitelman mukaisesti
- Maakuntaohjelma 2026–2029 ohjaa hanketoimintaa ja hankkeet ovat tuottavuus- ja kasvuohjelman 2026–2027 mukaisia.
- Keski-Pohjanmaan kansainvälistymisellä saavutetaan maakunnan kehittämistä tukevia tuloksia.

Tavoitearvot:

- On järjestetty ainakin kaksi (2) ohjelmakauden 2021-2027 EAKR- ja JTF-rahoitusinstrumentin hakukierrosta toimintavuoden aikana. Sekä edistetty ReArm Europe – ohjelman toteuttamista.

- On toteutettu AKKE-rahoituksen hallinnointi jatkuvan haun periaatteen mukaisesti, mikäli valtioneuvosto osoittaa Keski-Pohjanmaalle AKKE-kansallista rahoitusta.
- On toteutettu hankekierrosten edellyttämät hankeinfot hanketoimijoille.
- Keski-Pohjanmaan liiton rahoittaja- ja maksatusviranomaisuuden palvelukykyisyys arvioidaan asiakastytyväisyyskyselyssä vähintään tasolle 4 (asteikko 1-5).
- Hanketoimijat kokevat Keski-Pohjanmaan liiton rakennerahastoryhmän toiminnan aktiiviseksi, kannustavaksi ja tulokselliseksi.
- Rakennerahastotoiminta on toteutettu toimintaa ohjaavien säädösten mukaisesti eikä virhetoimintoja ole raportoitu. Hallintoviranomaisen antama ohjaus on otettu huomioon välittävän toimielimen toiminnan kehittämisessä.
- Kansainvälistyminen ja kansainvälisten rahoituskanavien tunnistaminen on tuottanut Keski-Pohjanmaan liitolle konkreettista elinkeinotoimintaan liittyvää tai taloudellista hyötyä. Kansainvälisellä yhteistyöllä on kyetty saamaan maakuntaan lisää taloudellisia resursseja käyttöön.

Tavoite 2: Keski-Pohjanmaan maakuntastrategian 2050 ja maakuntaohjelman 2026–2029 toimeenpano etenee asetettujen tavoitteiden mukaisesti ja maakunnan elinvoimaisuus kehittyy. Valmistellaan loppuun maakuntaohjelmalähtöiset toimialojen osastrategiat. Käynnistetään hyväksytyjen osastrategioiden toimeenpano.

Vastuuhenkilöt: Suunnittelujohtaja, elinvoimajohtaja, avaintulosalueiden henkilöstö

Mittarit:

- Keski-Pohjanmaan suunnittelu- ja toimeenpanotehtävien edistäminen
- Keski-Pohjanmaan maakuntastrategian 2050, maakuntaohjelman 2026–2029 ja kasvuohjelman 2026–2027 ja 2028–2029 sekä muiden alastrategioiden ohjaavuus kuntien elinvoimaisuuden edistämisessä.
- ALKE-keskustelujen valmistelu ja keskusteluihin osallistuminen on toteutettu työ- ja elinkeinoministeriön ohjaamalla tavalla.
- Edunvalvontasuunnitelman tavoitteiden toimeenpano etenee.

Tavoitearvot:

- Keski-Pohjanmaan maakunnan hanketoiminta toteuttaa maakuntastrategiassa 2050, maakuntaohjelmassa 2026–2029 ja kasvuohjelmissa 2026–2027 ja 2028–2029 edistettäväksi määritettyjä tavoitteita.
- TKI-toiminta on määrällisesti laajentunut ja vahvistunut erityisesti pk-sektorin toimijoiden määrän osalta sekä maakunnallisten strategioiden ja ohjelmien toimeenpanon seurauksena.
- Kasvuohjelman 2026–2027 toimeenpano tuottaa konkreettisia kehittämistoimenpiteitä alueella ja niitä rahoitetaan alueellisen rahoitussuunnitelman mukaisesti.

- On kyetty vaikuttamaan ReArm-rahoituksen jalkauttamiseksi maakunnan pk-yritysten tueksi ja on kyetty edistämään turvallisuuteen liittyviä investointihankkeita.
- On toteutettu Keski-Pohjanmaan maakunnan strategia 2050 prosessi ja verkoston asiakastyytyväisyys arvioidaan vähintään tasolle 4 (asteikko 1-5).
- ALKE-keskusteluprosessi 2026 on toteutettu sekä päivitetty aluekehittämisen tilanne- ja kehityskuva.
- Osaamis- ja kansainvälistymistrategiat on päivitetty.
- On laadittu maakunnallinen järjestöjen toimintaa ja osallisuutta tukeva järjestöstrategia.

Tavoite 3: Keski-Pohjanmaan aluesuunnittelu- ja maakuntakaavatyö etenee suunnitellusti

Vastuuhenkilöt: Suunnittelujohtaja, aluesuunnittelupäällikkö, liikennejärjestelmäsuunnittelija

Mittarit:

- Maakuntakaavan strateginen ohjaavuus ja oikeusvaikutteisuuden toteutuminen.
- Maakuntakaavalausuntojen antaminen
- Maakuntakaavoituksen edistäminen tuulivoiman, kaivannaisalan, viheralueiden sekä virkistysalueiden ja matkailun suunnittelun osalta
- Merialuesuunnittelutehtävien toteuttaminen.
- Ilmastotiekartan ajanmukaisuus.
- Paikantamista koskevan aineiston ja työskentelyn tuottavuus.

Tavoitearvot:

- On annettu kaikki pyydetyt maakuntakaavoihin 1.-5. liittyvät lausunnot kuntien ja elinkeinojen toimintojen edistämiseksi.
- Maakunnan 6. vaihemaakuntakaava toinen vaihe valmistuu syksyn 2026 aikana asetettujen sisältötavoitteiden mukaisesti.
- Vaihemaakuntakaavan valmistelua tukevien selvitysten laatiminen on toteutettu. Kuntien asiakastyytyväisyys prosessissa arvioidaan vähintään tasolle 4 (asteikko 1-5).
- Kansalaiset ja kunnat on osallistettu maakunnan 6. vaihemaakuntakaavan suunnitteluun ja kansalaisfoorumit on järjestetty kaikissa täysjäsenkunnissa.
- On osallistuttu merialuesuunnitelman valmisteluun kansallisten tavoitteiden mukaisesti.
- On osallistuttu valtakunnallisen Liikenne 12 -suunnitelman valmisteluun ja toimeenpanoon maakunnassa LVM:n ohjaamalla tavalla.
- Keski-Pohjanmaan alueelliseen liikennejärjestelmätyön toimeenpano käynnistyy suunnitelulla tavalla.
- Keski-Pohjanmaan ilmastotiekartan päivitystyö on toteutettu suunnitellusti.

Tavoite 4: Keski-Pohjanmaan liiton toiminnan tuloksellisuus varmistetaan kansainvälisyydellä, yhteistyöllä ja asiantuntijuudella. Välittävän toimielimen tehtävien hoito ja laatu turvataan erityisesti rahoituksen ja maksatuksen päätöksenteossa

Vastuuhenkilöt: Suunnittelujohtaja, elinvoimajohtaja, hallintojohtaja, avain- ja tukitulosalueiden henkilöstö.

Mittarit:

- Eri tulosalueiden aktiivinen toiminta
- Edunvalvontatyön vaikuttavuus
- Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston ja kansainvälisten verkostojen tuottama lisäarvo.
- Vaikuttamistyö kotimaisissa ja maakunnallisissa verkostoissa tuottaa hyötyjä maakunnan kehittämiseen.

Tavoitearvot:

- Eri tulosalueiden toiminta tuottaa hyötyjä ja lisäarvoa maakunnan kehittämiseen.
- Liiton vaikuttaminen ja edunvalvontatyö tuottaa jäsenkunnille hyötyä.
- Liiton viestintä on näkyvää, positiivista, ajankohtaista ja vaikuttavaa. SOME-viestinnän vaikuttavuutta on parannettu.
- On toteutettu aktiivista ja kohdennettua viestintää vetovoimaisuuden ja näkyvyyden parantamiseksi. Maakunnan brändiä hyödynnetään työvoiman saatavuuden lisäämiseksi koko maakunnan kehittämistä tukevalla tavalla.
- On kyetty hyödyntämään EU-toimiston ja kansainvälisten verkostojen tuottamaa lisäarvoa.
- Liiton asiantuntemus kansainvälisissä, kotimaisissa ja maakunnallisissa verkostoissa ja vaikuttamisessa on kehittynyt.
- Liiton kansainvälisyystoiminnalla ja yhteistyöllä IP-alueen EU-toimiston kanssa kyetään tuottamaan informaatiota ja tunnistamaan resurssimahdollisuuksia maakunnan eri toimijoiden tarpeisiin.
- On jatkettu maakunnallisen matkailun kehittämistä suunnitelmallisesti.
- On jatkettu aktiivista vaikuttamista maakunnan ja kuntien kulttuuri- ja taidetoimijoiden verkostossa.
- On vahvistettu ymmärrystä kulttuurin, taiteen sekä luovan talouden merkityksestä maakuntaan, kuntiin ja sen kaikkiin elinkeino- ja hyvinvointirakenteisiin.

Tavoite 5: Keski-Pohjanmaan liiton työyhteisö, henkilöstö ja luottamushenkilöhallinto toimii hyvän hallinnon ja työyhteisön tapaan

Vastuuhenkilöt: Maakuntajohtaja, hallintojohtaja, suunnittelujohtaja, elinvoimajohtaja

Mittarit:

- Luottamusmiesshallinnon tyytyväisyys asioiden valmisteluun.

- Liiton henkilöstön työtyytyväisyys.
- Työntekijöiden henkilökohtainen osallistuminen ja sitoutuminen työskentelyyn.
- Hyvän hallinnon periaatteiden toteutuminen päätöksenteossa.
- Arkistolain ja asiakirjahallinnon mukaisen toimintatavan ylläpitäminen liiton hallinnossa.
- Tietosuojan ylläpitäminen.
- Henkilöstön vaihtuvuusprosentti vuoden 2026 aikana ja sen muutos edelliseen vuoteen.
- Sairauspoissaolopäivät ja niiden muutos edelliseen vuoteen.
- Työhyvinvointikysely (kuinka todennäköisesti suosittelisit Keski-Pohjanmaan liittoa työnantajana, asteikko 1–5).
- Keski-Pohjanmaan liiton parantamissuunnitelma on valmistunut.

Tavoitearvot:

- Henkilöstön työtyytyväisyyttä ylläpidetään ja edelleen kehitetään. Työhyvinvointia parantavia tilaisuuksia on järjestetty 2 kertaa/toimintavuosi.
- Jokainen työntekijä on osallistunut ja sitoutunut työyhteisöä parantavaan toimintaan.
- Maakuntahallituksen tyytyväisyys päätöksenteon valmisteluun ja laatuun on vähintään tasolla 4 (asteikko 1–5).
- Luottamusmiesshallinnon päätöksenteko on lainsäädännön- ja lainmukaista eikä poikkeamia esiinny.
- Liiton viranomaisvalmistelu toteutuu kaikissa suhteissa hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti.
- Liiton viranomaisvalmistelua johdetaan tehtävien ja vastuiden mukaisesti ja ihmisten johtaminen toteutuu yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.
- Liiton asiakirja-arkistoa ylläpidetään arkistolain ja asianhallinnasta annettujen säännösten mukaisesti ja liiton asiakirjahallinto noudattaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.
- Liiton tietosuojajohtaminen ja käytänteet ovat säädösten mukaisia.
- Henkilöstön vaihtuvuus vähenee.
- Sairauspoissaolot eivät lisäänty.
- Työhyvinvointikyselyn suositteluarvo vähintään 3,5.

2.3 Henkilöstöresurssit

Toimintavuonna 2026 Keski-Pohjanmaan liitossa työskentelee kokoaikaisena yhdeksäntoista (19) henkilöä. Kokoaikaisista työntekijöistä kuusi (6) on viranhaltijoita ja kolmetoista (13) työsopimussuhteista. Määräaikaisia työsuhteita perustetaan perustelluista syistä ja taloudellisen tilanteen sen mahdollistaessa.

Henkilöstövoimavarojen johtamisessa painotetaan hyvän hallinnon periaatteita, tasapuolista, luottamukseen perustuvaa ja oikeudenmukaista henkilöstöjohtamista sekä normipohjaiseen ohjaukseen perustuvaa päätöksentekoa.

Vuoden 2026 tavoite- ja kehityskeskustelut käydään henkilöstön kanssa tammikuun 2026 loppuun mennessä. Puolivuotisarviointi toteutetaan kesäkuussa.

Luottamushenkilöhallinto arvioi Keski-Pohjanmaan liiton henkilöstöä koskevien tavoitteiden toteutumista toimintavuoden aikana neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä sekä vuosittain laadittavan henkilöstöraportin käsittelyn yhteydessä.

2.4 Taloudelliset resurssit

Keski-Pohjanmaan liiton taloussuunnittelun laadinnan lähtökohtana suunnittelukaudelle 2026–2028 on se, että Keski-Pohjanmaan talousarvio vuodelle 2026 on uskottava ja perustuu tosiasiallisiin arvioihin Keski-Pohjanmaan liiton tuloista ja menoista. Tulojen ja menojen tulee olla tasapainossa.

Keski-Pohjanmaan liiton toimintakehys vuodelle 2026 on 1 853 500 euroa. Toimintakehys rahoitetaan jäsenkuntien jäsenmaksuosuuksilla, liiton saamista tuilla ja avustuksilla sekä muilla toimintatuotoilla.

Kuntien jäsenmaksuosuudet säilytetään vuonna 2026 vuoden 2025 tasolla. Kunta-alan yleiset työ- ja virkaehtosopimuksen palkankorotukset sekä yleisen hintatason indeksi- ja ALV-korotukset sovitetaan liiton rahoituskehyykseen. Kuntien jäsenmaksut ovat 1 699 641 euroa. Kuntakohtaiset maksuosuudet määräytyvät kuntien väkiluvun perusteella.

Tavoitteena vuoden 2026 taloudenpidolle on, että Keski-Pohjanmaan liiton rahoitusasema ja maksuvalmius kyetään säilyttämään nykyisellä tasolla, toimintaedellytysten puitteissa.

3 KEHITTÄMINEN JA PARANTAMINEN

3.1 Maakunnan toiminnan kehittäminen

Suunnittelukaudella 2026–2028 toimeenpannaan Keski-Pohjanmaan maakuntastrategiaa 2050 ja maakuntaohjelmaa 2026–2029. Toimintavuonna 2026 jatketaan teemaryhmien toimintaa. Aluekehittämislainsäädännön mukainen aluekehittämiskeskusteluprosessi toteutetaan yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja työ- ja elinkeinoministeriön määräämällä tavalla.

Suunnittelukaudella 2026–2028 päivitetään Keski-Pohjanmaan maakunnan alueellinen digikompassi ja toteutetaan toimenpiteet, jolla ohjataan maakunnan tulevaisuuden digitalisaation kehittymistä. Digikompassi toimii strategisena välineenä digitaalisen osaamisen, infrastruktuurin, yritysten digimurroksen ja julkisten palveluiden digitalisoinnin edistämiseksi. Sen toimenpiteet päivitetään

vastaamaan EU:n uusia digipolitiikan linjauksia ja asetuksia, ja niiden toteutus tapahtuu laajassa yhteistyössä alueen kuntien, oppilaitosten, yritysten ja viranomaistahojen kanssa.

Suunnittelukaudella 2026–2028 toimeenpannaan Keski-Pohjanmaan maakunnan energiamurroksen suunnitelmaa, jolla ohjataan maakunnan tulevaisuuden energiamurrosta ja siirtymistä vihreän siirtymän vähähiiliseen energiatuotantoon.

Suunnittelukaudella 2026–2028 hyödynnetään Keski-Pohjanmaan vuonna 2025 päivitettyä älykkään erikoistumisen strategiaa osana maakuntaohjelman toteuttamista. Kärkialojen ja tärkeimpien arvoketjujen kehittymistä edistetään eurooppalaisissa yhteistyöverkostoissa sekä vahvistetaan Euroopan unionin suorarahoitusten hyödyntämistä yritysten ja muiden toimijoiden kansainvälisen toiminnan ja rahoituksen kehittämiseksi. Interreg-ohjelmien toteuttamista jatketaan uuden ohjelmakauden mukaisesti, painopisteen ollessa Keski-Pohjanmaan toimijoiden osallistumisen edistämässä ja hakijamäärän kasvattamisessa Interreg-ohjelmien toteuttamisessa.

Suunnittelukaudella 2026–2028 käynnistetään Keski-Pohjanmaan alueellisen liikennejärjestelmän toteutus suunnitellusti. Yhteistyössä kuntien ja osana alueellista liikennejärjestelmätyötä laaditaan suunnitelmat maakunnallisten liikenteen yhteyksien hankkeiksi ja huolehditaan niihin liittyvistä edunvalvonnan tarpeista. Tieliikenteen painopisteitä ja tavoitteita on huolehtia maakunnallisten valtaväylien, kuten maakuntia yhdistävän valtatie 8:n ja sen Keski-Pohjanmaan alueen osien parantamiseen sekä koko maakunnan alueellisen tiestön parantamiseen. Valtatie 13 ja 28 parantamisen suunnittelua ja toimeenpanoa edistetään. Turvallisuuden edistämiseen liittyvät investointitarpeet otetaan huomioon maakunnan liikenneväylien ja logistiikan kehittämisessä.

Suunnittelukaudella 2026–2028 Kokkola-Pietarsaari lentoliikenteen turvaaminen säilyy tärkeänä, edistettävänä maakunnallisena tavoitteena. Lentoliikenteen eturyhmän toimintaa jatketaan tavoitteena tarkoituksenmukaisen lentoliikenteen turvaaminen Kokkola – Helsinki – Kokkola, Kokkola – Eurooppa liikenneväleille. Lisäksi osallistutaan sähkölentoliikenteen avaamiseksi tarvittavien toimintaedellytysten kehittämiseen Kokkola-Pietarsaari lentokentälle.

Suunnittelukaudella 2026–2028 merialuesuunnittelulla tuetaan maakunnallisen elinvoimaisuuden kasvua ja mahdollistetaan rajat ylittävän merellisen yhteistyön kehittyminen maakuntaa laajemmin.

Suunnittelukaudella 2026–2028 päivitetään Keski-Pohjanmaan osaamisstrategia vastaamaan paremmin muuttuneita kehittämistarpeita. Maakunnan Osaavaa työvoimaa Keski-Pohjanmaalle-neuvottelukunnan

toimintaa jatketaan suunnitellusti. Markkinoinnin tukena hyödynnetään maakunnan vuonna 2024 laadittua uudistettua brändiä.

Suunnittelukaudella 2026–2028 päivitetään Keski-Pohjanmaan ilmastotiekartta liiton johdolla ja tiiviissä yhteistyössä kuntien kanssa. Maakunnallisen ja kuntien ilmastotyön tavoitteena on hiilineutraali Keski-Pohjanmaa vuonna 2035.

3.2 Keski-Pohjanmaan liiton toiminnan parantaminen

Suunnittelukaudella 2026–2028 jatketaan Keski-Pohjanmaan liiton perussopimuksen 3 §:n mukaisten tehtävien sekä yhteisten aloitteiden ja ponnistusten taloudellisten seurannaisvaikutusten tunnistamista jäsenkuntiin. Suunnittelukaudella vaikutetaan kuntien valtionosuusjärjestelmän kehittämiseen tukemalla kuntien tavoitteiden toteutumista hankkeessa.

Suunnittelukaudella 2026–2028 jatketaan Keski-Pohjanmaan liiton uudistetun johtamis- ja hallintojärjestelmän (KPL JOHA 2023) kehittämistä osana organisaation ja toiminnan kehittämistä. Tavoitteena on edelleen selkeyttää liiton tehtävien ohjaus- ja valmisteluvastuuta sekä mahdollistaa selkeä ja aikamääriin sidottu asioiden valmistelu.

Suunnittelukaudella 2026–2028 varaudutaan hankintalain uudistukseen ja tutkitaan eri vaihtoehdot tahe-palveluiden hankinnasta siten, että liiton taloushallinnon ja palkanlaskennan toimintaan ei kohdistu merkittäviä viiveitä tai katkoksia. Samalla varaudutaan Suomi.fi -viestien käyttöönottoon.

Suunnittelukaudella 2026–2028 jatketaan maakunnan suunnittelujärjestelmän ennakointiprosessin kehittämistä. Kehittämistyössä otetaan huomioon vuoden 2024 lopussa päättyneen KOE-hankkeen tulokset. Uudistettavan prosessin tavoitteena on tuottaa maakunnan suunnittelussa tarvittavaa tietoa ja analyysiä. Maakunnan ennakointiprosessissa käytetään mahdollisuuksien mukaan erityyppisiä menetelmiä ja lähestymistapoja, joita yhdistää pyrkimys muodostaa eri tavoin kerätystä tiedosta (data) kiinnostavaa, korkeamman tason informaatiota ja malleja, jotka puolestaan mahdollistavat erilaisten maakunnan suunnittelua palvelevien hyödyllisten johtopäätösten tekemisen.

Suunnittelukaudella 2026–2028 Keski-Pohjanmaan liitto huolehtii kaikin tavoin jäsenkuntien edunvalvonnasta ja edistää maakunnan asukkaiden, kuntien ja elinkeinoelämän hyvinvointia ja etuja valtakunnallisilla foorumeilla, yhteisesti hyväksytyyn edunvalvontaohjelman pohjalta.

Suunnittelukaudella 2026–2028 Keski-Pohjanmaan liitto jatkaa aktiivista maakuntien välistä yhteistyötä pohjalaismaakuntien, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan kanssa sekä Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen maakuntien (ns. IP-alueen) kanssa.

4 TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA VUOSILLE 2026–2028

4.1 Yleisperustelut

Vuoden 2026 talousarviota valmistellaan aikana, jolloin Suomen julkisen talouden haasteet jatkuvat edelleen. Kuntien taloudelliset näkymät ovat tulevina vuosina synkkiä. Vuoden 2025 aikana inflaatio on laskenut huippulukemistaan, mutta taloudellinen kasvu ei ole lähtenyt kunnolla käyntiin.

Kunta-alan uusi yleinen virka- ja työehtosopimus (KVTES 2025–2028) on voimassa 1.5.2025–29.2.2028. Talousarvio 2026:ssä on huomioitu paikallinen järjestelyerä sekä kehittämisohjelmaerä 1.10.2026, joka on yhteensä 0,6 prosenttia. Yleiskorotus 2,27 % astuu voimaan 1.8.2026. Henkilösivukulut on laskettu Kevan ennustamien kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksujen mukaan.

4.2 Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta

Liiton talousarvio 2026 jakaantuu kolmeen vastuualueeseen sekä hankkeisiin. Lisäksi Keski-Pohjanmaan liiton vuokraustoiminta liikehuoneistojen osalta on eriytetty 1.1.2020 voimaan tulleen kilpailulain (948/2011) 30 d §:n mukaisesti.

12 01 Liiton lakisääteinen toiminta
 13 01 Liiton muu kehittämistoimi
 13 02 Hallinto
 - luottamushenkilöhallinto
 - tilintarkastus

14 01 Vuokraustoiminta

15... Liiton hallinnoimat hankkeet. Talousarviossa huomioitu laadintahetkellä ollut arvio liitossa hallinnoitavista hankkeista.

Maakuntavaltuusto hyväksyy toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Jäsenkuntien maksuosuuksina saadut toimintatulot on kohdennettu aiheuttamisperiaatteen mukaisesti tehtäville.

Talousarvion tehtävärakenteen tavoitteena on kytkeä yhteen liiton tavoitteet ja tehtävät sekä lisätä liiton toiminnan ja talouden avoimuutta ja läpinäkyvyyttä.

Tuloslaskelma on kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo-rahoituksen riittävyys toimintojen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Suunnitelmakaudelle 2026–2028 ei esitetä investointeja. Suunnittelukauden loppupuolella liiton talouteen kohdistuu konserniyhtiö Kiinteistö Oy Kokkolan Säästötorni pääomallainan takaisinmaksu, jonka kattamiseen on varauduttava.

Talousarvion rahoitusosassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat.

Toiminta rahoitetaan pääosin jäsenkuntien maksuosuuksilla, joilla katetaan toimintasuunnitelman esitettyjen tehtävien suorittamisesta aiheutuvat kustannukset.

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet.

Tehtäville määritellyt toiminnan tavoitteet ovat maakuntavaltuustoon nähden sitovia. Maakuntavaltuuston hyväksymä talousarvio sitoo maakuntahallitusta jäsenkuntien tulorahoituksen 1 699 641 euron osalta.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan osavuosikatsauksissa, johtoryhmän kokouksissa ja tavoite- ja tuloskeskusteluissa.

Tilivelvollisia ovat maakuntahallituksen jäsenet, maakuntajohtaja ja hallintojohtaja. Tilivelvolliset on määritelty sisäisen valvonnan yleisohjeessa (1.7.2020).

Maakuntajohtaja antaa maakuntahallitukselle toiminnan ja talouden katsauksen neljännesvuosittain. Puolivuosikatsaus on laajempi ja koko vuotta koskeva katsaus kirjataan toimintakertomukseen.

Delegointia koskevat toimivaltavaltuudet tarkastetaan ja päivitetään tarpeen mukaan erillisellä maakuntahallituksen päätöksellä.

4.3 Keski-Pohjanmaan liiton talousarvio vuodelle 2026

4.3.1 Talousarvio

Vuoden 2026 talousarvion loppusumma on toimintatuottojen osalta 1 853 500 euroa. Toimintatuotot ovat vuoden 2025 talousarvioon verrattuna 4,59 prosenttia pienemmät. Toimintakulut vuonna 2026 ovat 1 853 433 euroa ja niin ikään 4,59 prosenttia pienemmät kuin edellisen vuoden talousarviossa.

Jäsenkuntien maksuosuus on 1 699 641 euroa, joka pysyy edellisen vuoden tasolla.

Vuoden 2026 talousarvio on laadittu siten, että tilikauden tulos on + 17 euroa.

4.3.2 Luottamushenkilöhallinto

Vuoden 2025 syksyllä muodostettiin Keski-Pohjanmaan maakuntahallitus ja maakuntavaltuusto kuntavaalien tulosten perusteella.

Luottamushenkilöhallinnon budjetissa on varauduttu luottamushenkilöiden vuosipalkkioiden, kokouspalkkioiden, matkakorvausten ja muiden kokous- ja

koulutuskustannusten maksamiseen. Lisäksi tälle kustannuspaikalle kirjataan lakisääteisen tilintarkastuksen menot.

4.3.3 Toimintatuotot

Toimintatuotot koostuvat pääosin kuntien maksuosuuksista (myyntituotot 1 699 641 euroa) ja vuokratuotoista, hankkeisiin myönnettyistä valtionavustuksista sekä hankkeiden valmisteluun ja maksatukseen saatavista teknisen tuen rahoituksesta; EAKR-tekninen tuki sekä Akke-tekninen tuki.

Keski-Pohjanmaan liiton jäsenkuntien maksuosuudet vuonna 2026

KESKI-POHJANMAAN LIITTO

Kuntien maksuosuudet vuodelle 2026

Kunta	As.luku 31.12.2024	Osuus peruspo	Liiton muu toiminta	Liiton laki- sääät. toiminta	Kuntaosuus TA2026 yhteensä €	Kuntaosuus TA2025 yhteensä €	Muutos %	Muutos €
Halsua	985	7 837	4 451	19 922	24 374	25 061	-2,7	-687
Kannus	5 264	37 176	23 789	106 467	130 256	129 781	0,4	475
Kaustinen	4 118	25 461	18 610	83 289	101 899	102 345	-0,4	-446
Kokkola	48 367	300 000	218 578	978 251	1 196 828	1 194 770	0,2	2 058
Lestijärvi	665	4 928	3 005	13 450	16 455	16 872	-2,5	-417
Perho	2 594	14 694	11 723	52 465	64 188	63 777	0,6	411
Toholampi	2 799	21 427	12 649	56 611	69 260	70 481	-1,7	-1 221
Veteli	2 931	21 288	13 246	59 281	72 527	72 634	-0,1	-107
Reisjärvi	2 556	5 358	11 551		11 551	11 640	-0,8	-89
Kinnula	1 492		6 743		6 743	6 823	-1,2	-81
Kruunupyö* (sk 1230), (* 19,4% / 6342 as.)	1 230	1 651	5 560		5 560	5 457	1,9	103
Yht kaikki kunnat	73 001	439 820	329 904	1 369 737	1 699 641	1 699 641	0,0	
Yht "peruskunnat"	67 723							

Kuntien maksuosuuksilla katetaan liiton toimintakuluista noin 92 %.

4.3.4 Toimintakulut

Toimintakulut muodostuvat pääosin palkoista ja niiden sivukuluista. Henkilöstökulujen osuus on noin 72 % kaikista menoista.

Toinen merkittävä menolaji on palvelujen ostot. Sen suurimmat erät ovat ulkopuoliset palvelut, hankeyhteistyö sekä yhteistyökumppanuudet.

4.3.5 Rahoitustuotot ja -kulut

Korkokuluja tai muita rahoituskuluja syntyy vähäisessä määrin hyvän taloudenhoidon pyrkimyksistä huolimatta. Summat ovat niin vähäisiä, ettei niillä ole reaalista vaikutusta liiton talouteen.

4.3.6 Liiton omat hankkeet

Hanketoiminta ei ole liiton jäsenkuntien maksuosuuskatteista toimintaa, muuten kuin omarahoitusosuuden osalta. Hanketoiminnassa kulut katetaan hankkeiden tuotoilla.

Keski-Pohjanmaan liiton Interreg Europe ohjelman piirissä, harvaan asuttujen alueiden matkailun kehittämisen keskittynyt SYSTOUR-hanke, päättyy helmikuussa 2026.

Näiden lisäksi hankkeiden valmisteluun ja maksatukseen saatavat tekniset tuet, EAKR-tekniinen tuki ja Akke-tekniinen tuki, käsitellään hankkeina.

4.3.7 Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma osoittaa, kuinka tulorahoitus riittää toimintamenoihin ja rahoitusmenoihin. Tuloslaskelmasta saadaan seuraavat tunnusluvut: toimintakate, vuosikate, tilikauden tulos ja tilikauden yli-/alijäämä.

Keski-Pohjanmaan liiton talousarvio ja -suunnitelma 2026–2028

KESKI-POHJANMAAN LIITTO

TALOUSARVIO TULOSLASKELMA	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos-%	TS 2027	Muutos-%	TS2028	Muutos-%
TOIMINTATUOTOT								
Myyntituotot	-1 650 137	-1 699 641	-1 699 641	0,0%	-1 699 641	0,00 %	-1 699 641	0,00 %
Tuet ja avustukset	-313 763	-195 876	-110 536	-43,6%	-150 000	35,70 %	-150 000	0,00 %
Muut toimintatuotot	-71 869	-47 081	-43 323	-8,0%	-50 000	15,41 %	-50 000	0,00 %
Yhteensä	-2 035 770	-1 942 598	-1 853 500	-4,6%	-1 899 641	2,49 %	-1 899 641	0,00 %
TOIMINTAKULUT								
Henkilöstökulut								
Palkat ja palkkiot	1 227 712	1 193 435	1 124 042	-5,8%	1 155 515	2,80 %	1 187 870	2,80 %
Henkilösivukulut	206 413	229 710	217 310	-5,4%	229 948	5,82 %	236 386	2,80 %
Palvelujen ostot	446 515	377 587	359 685	-4,7%	365 000	1,48 %	370 000	1,37 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	18 655	24 936	26 450	6,1%	28 500	7,75 %	30 000	5,26 %
Muut toimintakulut	123 034	116 780	125 946	7,8%	130 000	3,22 %	140 000	7,69 %
Yhteensä	2 022 329	1 942 448	1 853 433	-4,6%	1 908 963	3,00 %	1 964 256	2,90 %
TOIMINTAKATE/KÄYTTÖKATE	-13 440	-150	-67	-55,6%	9 322	-14088,2 %	64 615	593,16 %
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT								
Korkotuotot	4	0	0		0		0	
Korkokulut ja muut rah.kulut	22	150	50	-66,7%	141	182,0 %	150	6,38 %
Muut rahoituskulut yhteensä	28	150	50	-66,7%	141	182,0 %	150	6,38 %
VUOSIKATE	-13 412	0	-17		9 463		64 765	
TILIKAUDEN TULOS	-13 412	0	-17		9 463		64 765	
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOKSET								
Rahastojen vähennys		0	0		0		0	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-13 412	0	-17		9 463		64 765	

Keski-Pohjanmaan liiton talousarvio ja -suunnitelma 2026–2028 vastuualueittain

TALOUSARVIO KOHDITTAIN							
	TP 2024	TA 2025	Muutos- %	TA 2026	Muutos-%	TS 2027	TS 2028
Liiton lakisääteinen toiminta							
Tulot	-5 796	-3 000	-48,24 %	-3 000	0,00 %	-3 000	-3 000
Menot	1 341 008	1 374 261	2,48 %	1 163 269	-15,35 %	1 400 000	1 400 000
Yhteensä netto	1 335 212	1 371 261	2,70 %	1 160 269	-15,39 %	1 397 000	1 397 000
Liiton muu kehittämistoimi							
Tulot	0	0		0		0	0
Menot	202 491	213 188	5,28 %	220 558	3,46 %	174 604	200 000
Yhteensä netto	202 491	213 188	5,28 %	220 558	3,46 %	174 604	200 000
Hallinto							
Tulot	0	0		0		0	0
Menot	101 361	117 787	16,21 %	111 246	-5,55 %	90 000	110 000
Yhteensä netto	101 361	117 787	16,21 %	111 246	-5,55 %	90 000	110 000
Vuokraustoiminta							
Tulot	-43 707	-44 581		-42 906		-46 000	-46 000
Menot	44 520	41 000	0,00 %	42 814	0,00 %	43 350	43 350
Yhteensä netto	813	-3 581	0,00 %	-93	0,00 %	-2 650	-2 650
Liiton hallinnoimat hankkeet							
Tulot	-336 130	-195 376	-41,87 %	-107 952	-44,75 %	-150 000	-150 000
Menot	332 950	196 213	-41,07 %	315 547	60,82 %	200 000	209 906
Yhteensä netto	-3 180	837	0	207 595		50 000	59 906
Rahoitus							
Kuntien osuudet	-1 650 137	-1 699 641	3,00 %	-1 699 641	0,00 %	-1 699 641	-1 699 641
Korkokulut	28	150		50		150	150
Rahastojen vähennys							
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-13 412	0		-17		9 463	64 765

Keski-Pohjanmaan liiton tase 31.8.2025

KESKI-POHJANMAAN LIITTO		
TASE	Tase 1.1.2025	Tase 31.8.2025
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Muut aineelliset hyödykkeet	19 259,73	19 259,73
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	466 072,13	466 072,13
Muut osakkeet ja osuudet	1 290,00	1 290,00
Muut lainasaamiset	0,00	0,00
	<u>467 362,13</u>	<u>467 362,13</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	486 621,86	486 621,86
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiantojen ps-tili	4 508 809,47	1 697 074,79
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntireskontraaattavat	45 650,69	-121,97
Muut saamiset	35 395,99	7 964,86
Siirtosaamiset	177 365,31	-1 323,07
	<u>258 411,99</u>	<u>6 519,82</u>
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	0,00	0,00
Rahat ja pankkisaamiset	1 848 898,27	2 169 807,21
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	<u>2 107 310,26</u>	<u>2 176 327,03</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>7 102 741,59</u>	<u>4 360 023,68</u>
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	439 820,39	439 820,39
Muut omat rahastot	820 584,68	820 584,68
Edellisen tilikauden ylijäämä	785 696,61	785 696,61
Tilikauden yli/-alijäämä	0,00	107 399,07
Oma pääoma yhteensä	<u>2 046 101,68</u>	<u>2 153 500,75</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	4 508 809,47	1 697 074,79
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
Saadut ennakot	0,00	0,00
Ostovelat	139 282,04	4 252,06
Muut tilivelat	165 167,04	61 003,31
Siirtovelat	243 381,36	242 662,60
	<u>547 830,44</u>	<u>307 917,97</u>
Vieras pääoma yhteensä	<u>547 830,44</u>	<u>307 917,97</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>7 102 741,59</u>	<u>4 158 493,51</u>

5 TULOSALUEIDEN TOIMINTA

5.1 Aluekehityksen suunnittelu ja ohjaus

Toimintavuonna 2026 aluekehittämisen painopisteet ovat uuden Maakuntaohjelman 2026-2029 toimeenpanossa (Kasvuohjelma 2026-2027 1.jakso) sekä EU:n ohjelmakauden 2021-2027 toimeenpanon jatkamisessa ja turvallisuutta koskevien toimintalinjojen toimeenpanossa ja jalkauttamisessa.

Keski-Pohjanmaan liiton suunnittelu- ja elinvoimatulosalueet toteuttavat aluekehittämisen kannalta tärkeitä ja aluekehittämislain mukaisesti maakunnan yleistä kehittämistä ja tehtäviä. Keskeinen aluekehittämisen toimenpiteitä ohjaava asiakirja on Keski-Pohjanmaan maakuntastrategia 2050, maakuntaohjelma 2026–2029 sekä Keski-Pohjanmaan kasvuohjelma 2026–2027. Maakuntaohjelma ohjaa kehittämistoimenpiteiden suuntaamista ja mm. hankerahoituksen kohdentamista alueella. Tuottavuus- ja kasvuohjelma 2026–2027 tarkentaa maakuntaohjelman tavoitteita toimenpidetasolle.

Maakuntaohjelmaa toteutetaan kaksivuotisilla tuottavuus- ja kasvuohjelmilla. Lisäksi kehittämisteemoihin perustuvat teemaryhmät seuraavat ja ohjaavat maakuntaohjelman tavoitteiden toteutumista sekä osallistuvat eri ohjelmien valmisteluun. Teemaryhmät ovat hyvinvointi ja ihminen, elinkeinot ja ympäristö. Lisäksi toimii Osaavaa työvoimaa Keski-Pohjanmaalle -neuvottelukunta. Teemaryhmien / neuvottelukuntien alla voi toimia niitä tulevia erilaisia operatiivisempia ryhmiä. Teemaryhmien koordinoituvastuu on Keski-Pohjanmaan liitolla. Teemaryhmien työtapana ovat kokoukset, teemapohjaiset työpajat ja seminaarit yhteensä 2–3 kertaa vuodessa.

Teemaryhmät kootaan maakunnan keskeisistä julkisista, yksityisistä ja kolmannen sektorin toimijoista sekä viranomais- ja rahoittajatahoista. Työryhmätyöskentelyn avulla saavutetaan yhteinen näkemys ja tahtotila alueen kehittämistoimenpiteille ja vahvistetaan eri toimijoiden osallisuutta aluekehittämisen toimenpiteiden suuntaamisessa. Toimintamalli mahdollistaa myös kehittämistoimenpiteiden yhteensovituksen ja tiiviimmän yhteistyön alueen toimijoiden ja rahoittajaviranomaisten kesken.

Maakunnallinen digikompassi toimii digitaalisen kehityksen suuntaajana ja tukee maakuntaohjelman tavoitteita erityisesti osaamisen, saavutettavuuden ja elinvoiman vahvistamisessa. Digikompassin toimeenpano tapahtuu yhteistyössä kuntien, oppilaitosten, yritysten ja viranomaistahojen kanssa, ja sen neljä pääteemaa – digitaalinen osaaminen, infrastruktuuri, yritysten digimurros ja julkisten palveluiden digitalisaatio – kytkeytyvät tiiviisti maakunnan kehittämistyöhön. Keski-Pohjanmaan digikompassia päivitetään suunnittelukaudella 2026–2028 vastaamaan EU:n uusia digipolitiikan linjauksia ja asetuksia. Päivitystyö tukee myös rakennerahasto-ohjelman tavoitteita, erityisesti innovaatioiden hyödyntämistä, osaavan työvoiman saatavuutta ja palveluiden saavutettavuutta.

Keski-Pohjanmaan liitto jatkaa suunnittelukaudella 2026–2028 tiivistä yhteistyötä rakennerahasto-ohjelman toteuttamisessa osana Itä- ja Pohjois-

Suomen suuraluetta. Liitto toimeenpanee välittävänä toimielimenä alueellaan Osaava ja uudistuva Suomi 2021–2027 alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaa. Aluekehitysrahoitusta suunnataan rakennerahasto-ohjelman ja maakuntaohjelman mukaisiin toimenpiteisiin ja hankkeisiin.

5.2 Aluekehittäminen ja rakennerahasto-ohjelman toimeenpano

Suunnittelukaudella 2026–2028 Keski-Pohjanmaan liiton ja kuntien elinvoimaisuuden edistäminen perustuu ”Elinvoimatehtävien vastuunjako Keski-Pohjanmaalla” -asiakirjassa määriteltyihin vastuisiin ja yhteistoimintajärjestelyihin. Vuoden 2026 aikana vahvistetaan yhteistyöjärjestelyjä erityisesti osaavan työvoiman saatavuuteen, osaamistarpeiden ennakkointiin sekä kuntien ja maakuntaliiton välisen tiedon parantamiseksi elinvoimatehtävien hoidossa.

Keski-Pohjanmaan liitto seuraa aluekehittämisestä vastuussa olevana toimielimenä rakennerahastokehityksen toteutumista Keski-Pohjanmaalla, jotta varmistetaan rakennerahastovarojen mahdollisimman täysimääräinen hyödyntäminen sekä kohdentuminen maakuntaohjelman 2026–2029 sekä kasvuohjelman 2026–2027 mukaisiin tavoitteisiin. Vuoden 2026 aika toteutetaan ohjelmakauden 2021-2027 väli-vaikuttavuusarviointi.

Suunnittelukaudella 2026–2028 kohdennetaan Keski-Pohjanmaan liiton ohjelmakauden 2021–2027 kehittämisrahoitusta yritysten kasvun, kansainvälistymisen ja viennin edistämiseen, uuden liiketoiminnan synnyttämiseen ja tutkimustulosten kaupallistamiseen, alueellisen innovaatioympäristön kehittämiseen sekä TKI-toiminnan jalostamiseen elinkeinoelämän uudistumista palvelevaksi. Hankevalinnoissa painottuvat vihreä siirtymä, uusiutuva energia ja digitalisaatiota edistävä tutkimus- ja kehitystoiminta. Lisäksi huomioidaan Ohjelmanmuutos vuosille 2026-2027 ja turvataan ReArm -muutoksen mahdollisimman suuri vaikuttavuus Keski-Pohjanmaan alueella. Maakunnan yhteistyöryhmä ja yhteistyöryhmän sihteeristö valmistelevat päätöksentekoa ja suuntaavat rahoituksen käyttöä.

Osana rakennerahasto-ohjelmakauden 2021–2027 jalkauttamista, Keski-Pohjanmaan liitto jatkaa vuoden 2026 aikana hanketoimijoille ja hanketoiminnasta kiinnostuneille järjestettäviä infoja/koulutuksia, yhdessä alueen muiden rahoittajien kanssa sekä osallistuu mahdollisiin HVO:n järjestämiin infoihin/koulutuksiin.

Keski-Pohjanmaan liitto varautuu käynnistämään itse ja osallistumaan aluekehittämistä ja elinvoimaa edistäviin maakunnallisiin ja ylimaakunnallisiin hankkeisiin käytössä olevan rahoituskauden puitteissa suunnittelukaudella 2026–2028. Tämän lisäksi Keski-Pohjanmaan liitto lisää osaamistaan maakunnan toimijoille tarjolla olevista muista rahoituslähteistä ja lisää niihin liittyvää tiedonvälitystä.

Suunnittelukaudella 2026–2028 kehitetään Keski-Pohjanmaan liiton hankkeiden vaikuttavuuden arvioinnin prosessia.

Suunnittelukaudella 2026-2028 tuetaan valtion aluehallintouudistuksen toimeenpanoa 1.1.2026 ja pyritään turvaamaan Keski-Pohjanmaan maakunnan tarpeet uudistuksessa.

5.3 Aluesuunnittelu, maakuntakaavoitus ja merialuesuunnittelu

Keski-Pohjanmaan maakunnan aluesuunnittelu, maakuntakaavoitus, liikennejärjestelmäsuunnittelu ja merialuesuunnittelu kuuluvat Keski-Pohjanmaan liiton lakisääteisiin tehtäviin.

Suunnittelukaudella 2026–2028 Keski-Pohjanmaan liitto saattaa loppuun 6. vaihemaakuntakaavan suunnittelun. Vaihemaakuntakaavassa on teemana tuulivoima, kaivostoiminta, viherrakenteet sekä virkistys ja matkailu. Maakuntakaavassa esitetään maakunnan erityistarpeiden osalta alueiden käytön sekä alue- ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita, joiden merkitys on valtakunnallinen tai maakunnallinen. Maakuntakaavoituksella on tärkeitä kytkentöjä erityisesti liikenteen suunnitteluun, aluekehittämiseen, luonnonsuojelun edistämiseen, kulttuuriympäristöjen hoitoon sekä vesien- ja merenhoidon tehtäviin. 6. vaihemaakuntakaavan toimeenpano ja toteutus on hyväksytty maakuntahallituksen kokouksessa elokuussa 2022.

Suunnittelukaudella 2026–2028 toteutettavan merialuesuunnittelun lähtökohtana on sovittaa yhteen merialueille kohdistuvia erilaisia intressejä ja edistää merialueen eri käyttömuotojen kestävää kehitystä ja ns. sinistä kasvua, merialueen luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä meriympäristön hyvän tilan saavuttamista. Merialuesuunnittelua jatketaan vuonna 2026 merellisten maakuntien yhteisesti sopiman suunnitelman mukaisesti, tavoitteena päivittää voimassa olevassa merialuesuunnitelman Keski-Pohjanmaata koskevien kehittämiskohteiden tilanne ja toimeenpano vuosien 2025–2027 aikana. Keski-Pohjanmaan liitto osallistuu sekä valtakunnallisen koordinaatioryhmän toimintaan että alueellisen suunnitteluryhmän toimintaan tarkoituksenmukaisella tavalla.

5.4 Kansainvälisyys ja EU-edunvalvonta

Älykkään erikoistumisen strategiaa hyödynnetään Euroopan alueiden välisessä yhteistyössä ja se vaikuttaa alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakaudella 2021–2027 kansainvälistä ja kansallista rahoitusta ohjaavana strategiana. Vuonna 2026 Keski-Pohjanmaan kansainvälistymistä edistetään uudistetun Keski-Pohjanmaan kansainvälistymisstrategian sekä älykkään erikoistumisen strategian linjausten mukaisesti. Keski-Pohjanmaan kansainvälisyysstrategian päivitys tehdään kesään 2026 mennessä yhteistyössä kansainvälistymistä edistävän koordinaatioryhmän kanssa.

Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston toimintaa jatketaan IP:n johtoryhmän linjausten mukaisesti. Toimiston palveluja hyödynnetään maakunnan kannalta

keskeisten EU-asiakokonaisuuksien valmistelussa ja niihin vaikuttamisessa. Painopisteitä ovat muun muassa aluepolitiikka, akku- ja kemian tutkimus, suometsien käytön edistäminen ja turvetuotannosta luopuminen osana oikeudenmukaisen siirtymän rahoitusta (JTF), tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopolitiikka, liikenne- ja energiapolitiikka, ulkosuhdeasiat, väestönmuutoksen haasteet, elinkeinopolitiikka ja alueiden kansainvälinen yhteistyö. Tarkemmin EU-toimiston edunajamisen painopisteet määritellään vuosittaisessa EU-toimiston toimintasuunnitelmassa, johon Keski-Pohjanmaan liitto esittää omat tarpeensa.

Keski-Pohjanmaan liitto osallistuu alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakauden 2021–2027 Interreg-ohjelmien (Aurora, NPA, Itämeri) ohjelmatyöhön. Yhteistyöhön kuuluu työskentely kansallisissa arviointiryhmissä sekä ohjelma-alueen hallinto- ja seurantakomiteassa. Interreg-rahoitusmahdollisuuksista tiedotetaan ja aktivoidaan alueen toimijoita kansainvälisiin hankehakuihin.

Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden verkosto (NSPA) ovat alueiden keskinäisiä vaikuttamisväyliä alueiden edunajamiseen ja kansainvälisten hankeaihioiden käynnistämiseen. Keski-Pohjanmaan liitto jatkaa aktiivista toimintaa Merenkurkun neuvosto EAYY:ssä edustajiansa välityksellä.

5.5 Kulttuuri ja osallisuus

Keski-Pohjanmaan liitto jatkaa suunnittelukaudella 2026–2028 kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittamista osana maakuntaohjelman toteuttamista ja kulttuurimaakuntahankkeen tuloksia.

Vuonna 2026 Keski-Pohjanmaan maakuntajuhla järjestetään Toholammilla yhteistyössä kunnan ja paikallisten kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Suunnittelukaudella 2026–2028 edistetään yhteistyötä maakunnan liiton, kuntien kulttuuritoimien, maakunnan kulttuurilaitosten, kolmannen sektorin kulttuuritoimijoiden, yksittäisten taiteilijoiden, luovan talouden sekä kulttuurimatkalupalveluita tuottavien toimijoiden välillä.

Suunnittelukaudella 2026–2028 Keski-Pohjanmaan liitto jatkaa kuntien kulttuuripalvelujen ja –toiminnan kehittymisen tukemista maakunnan alueella.

Suunnittelukaudella 2026–2028 tuetaan maakunnan luovan talouden kehittymistä kirkastamalla Keski-Pohjanmaan kulttuuribrändiä erityisesti elävän kulttuuriperinnön johtavana maakuntana.

Keski-Pohjanmaan järjestöstrategia valmistuu yhteistyössä järjestöjen työryhmän kanssa kesäkuuhun 2026 mennessä. Suunnittelukaudella 2026–2028 Keski-Pohjanmaan liitto jatkaa Keski-Pohjanmaan järjestöstrategian toimeenpanoa ja aiemmin laadittu ja hyväksyty järjestökentän vaikuttamisen toimintamalli otetaan käyttöön. Vuosittainen järjestöjen pyöreä pöytä toimii järjestöjen yhteisenä kohtaamispaikkana ja kansalaisvaikuttamisen areenana.

Keski-Pohjanmaan vuoden 2026 maakuntaviesti järjestetään Pyhäjärvellä.

Suunnittelukaudella 2026–2028 jatketaan Keski-Pohjanmaan matkailun koordinaation kehittämistä ja maakuntahallituksen hyväksymän matkailustrategian toimeenpanoa. Keski-Pohjanmaan liitto edistää vahvasti matkailun kehittymistä ja elinkeinoistumista maakunnan alueella, hyödyntäen päättyvän Interreg Europan SYSTOUR-hankeen johtopäätöksiä. Myös matkailutoimijoiden mukaanpääsyä suuralueiden hankkeisiin edistetään. Genius loci – paikkapohjainen tietokanta alueen nähtävyyksistä ja kulttuuriperintökohteista mahdollistaa laajempien jatkohankkeiden käynnistymisen.

5.6 Edunvalvonta ja sidosryhmäyhteistyö

Vuonna 2026 Keski-Pohjanmaan yhtenä painopisteenä on edunvalvonta. Edunvalvonnan keskeisenä tavoitteena 2026-2028 on Keski-Pohjanmaan maakunnan etujen turvaaminen, menestyksen kasvattaminen sekä vetovoimaisuuden ja kilpailukyvyn lisääminen yhteistyössä kuntien kanssa. Vaikuttamisen ja kehittämishankkeiden keskiössä on kuntien elinvoimaisuuden edistämisen tukeminen ja siihen vaikuttaminen. Vaikuttamisen ja edunvalvonnan kohteina ovat mm. päätöksentekijät, keskeiset ministeriöt, valtion talousarvio, lainsäädäntöhankkeet sekä valtionhallinnon eri ohjelmat ja suunnitelmat.

Maakuntien (18) yhteisellä edunvalvonnalla vaikutetaan kaikille maakunnille yhteisesti edistettäviin asioihin. Vaikuttamisen kohteina ovat valtioneuvosto, ministeriöt, kuntaliitto, ja muut keskusvirastot. Maakuntien yhteisessä edunvalvonnassa Keski-Pohjanmaan etu on kuitenkin aina ensisijainen.

EU-edunvalvontaa toteutetaan suoraan liiton omin toimenpitein sekä koordinoitusti Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien yhteistyönä. Yhteisen Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston toimesta vaikutetaan IP-alueelle tärkeisiin, erityisesti EU:hun kohdistuviin edunvalvontatarpeisiin. Maakunnan omiin tarpeisiin perustuva kansainvälinen edunvalvonta toteutetaan joko suoraan tai EU-toimiston avustamana.

Vuonna 2026 vaikutetaan vahvasti tulevan ohjelmakauden 2028-2034 valmisteluun Keski-Pohjanmaan maakunnan etuja edistäen.

Edunvalvonta vuosina 2026-2028 rakentuu yhteisesti tunnistettuihin edunvalvontatavoitteisiin, joita tarkennetaan syksyn 2025 kuntakierroksen perusteella.

5.7 Viestintä ja tiedottaminen

Suunnittelukauden 2026–2028 viestinnässä korostuvat Keski-Pohjanmaan maakunnan ja maakuntaliiton viestintätoimenpiteiden täsmällinen ja oikea-aikainen toteuttaminen sekä Keski-Pohjanmaan viestinnän ja brändin

kehittäminen. Maakunnan liiton viestinnän tulee olla ajantasaista ja nopeaa tiedonvälitystä.

Keski-Pohjanmaan liiton päivittäisiä tiedotuskanavia ovat liiton www-sivut, maakuntahallituksen ja valtuuston päätöksenteosta kuukausittain annetut tiedotteet, kolme-neljä kertaa vuodessa julkaistava uutiskirje, erikseen valmistellut teemakohtaiset tiedotteet sekä sosiaalinen media. Ilmoitukset ja kuulutukset julkaistaan maakuntavaltuuston päättämässä sanomalehdissä, liiton ja jäsenkuntien ilmoitustauluilla sekä liiton www-sivuilla. Liiton www-sivut ovat keskeinen väline päätöksistä, tapahtumista ja palveluista sekä liiton asioista tiedottamiseen. Lisäksi erilaiset tapaamiset ja kohtaamiset välittävät tietoa liitosta ja luovat pohjaa jatkuvalla vuorovaikutukselle. Suunnittelukaudella 2026–2028 liiton www-sivuja kehitetään edelleen palvelutiedon välittämisen kanavaksi. Sosiaalisen median kanavia käytetään suunnittelukaudella yhteisöllisyyttä palvelevalla tavalla.

Tavoitteena on ylläpitää maakunnan ja maakunnan liiton viestintää ja kehittää toimintaa eri viestintäkanavissa edelleen. Tavoitteena on myös ylläpitää viestinnän verkostoja ja edistää positiivista maakuntaimagoa maakunnan sisällä, kansallisesti sekä kansainvälisesti.

Viestinnällä saavutetut tulokset ja tavoitteiden toteutuminen raportoidaan maakuntavaltuustolle ja maakuntahallitukselle osavuosisraporttien yhteydessä.

5.8 Ennakointi- ja tilastotehtävät

Suunnittelukaudella 2026-2028 kehitetään edelleen tiedon tuotannon ja liiton tilastotiedon seurannan sekä ennakkoinnin menetelmiä. KOE-hankkeessa tuotettuja osaavan työvoiman saatavuuteen liittyviä ennakointitieto ja -mallinnuksia hyödynnetään soveltuvalla tavalla.

Keski-Pohjanmaan liitto hyödyntää Tilastokeskuksesta ja muista lähteistä saatavaa tilastotietoa maakuntaohjelmatyössä. Liitto käy vuosittain työ- ja elinkeinoministeriön kanssa aluekehityskeskustelun, jonka taustamateriaaliksi laaditaan suurelta osin tilastoihin perustuva aluekehityksen tilanne- ja kehityskuva.

Suunnittelukaudella 2026-2028 Keski-Pohjanmaan liitto jatkaa ennakointiyhteistyön kehittämistä keskeisten sidosryhmiensä ja verkoston kanssa. Erityisesti painotetaan osaamistarpeiden ennakointia sekä tiedolla johtamisen periaatteen toteutumista liiton valmistelussa.

5.9 Erityiset kehittämistehtävät

Keski-Pohjanmaan liitto jatkaa osallistumista Itä- ja Pohjois-Suomen metsätyöryhmän työskentelyyn.

6 KONSERNIYHTIÖT

Keski-Pohjanmaan liiton 100 % omistuksessa on Kiinteistö Oy Kokkolan Säästötorni. Kiinteistö Oy Kokkolan Säästötornin toimialana on omistaa ja hallinnoida Kokkolassa osoitteessa Rantakatu 14 olevaa kiinteistöä, jossa sijaitsevat myös maakuntaliiton tilat. Maakuntaliiton käytössä ovat II-kerroksen toimistotilojen lisäksi kattokerroksen kokoustilat ja kellarikerroksen varastotiloja. Retta Services Oy, DNA Tower Finland Oy ja Loomis Suomi Oy ovat vuokralla liiton tiloissa. Säästötornin kiinteistö on Museoviraston suojelema.